

Portefeuillehouder: Wethouder Drs. A.F.M. Siebelink
Medeportefeuillehouders: Wethouder B.R. Doedens
Directie Ruimte en Economie
Afdeling Duurzaamheid, Energie en Klimaat (DEK)
Programma: Programma 9 - Milieu
Zaaknummer: 4040864
Documentnummer: 4135575

Onderwerp: Voornemen provinciale regie netuitbreiding TenneT

Mededeling

Met deze raadsmededeling wil het College van Burgemeester en Wethouders de gevoelens peilen van uw raad over:

- Het voornemen van het College van Burgemeester en Wethouders om de provincie Noord-Brabant te verzoeken de planologische regie te nemen voor het gemeentegrens-overstijgend project 'Netuitbreiding TenneT Halsteren – Dinteloord – Woensdrecht' via een provinciaal projectbesluit.
- Het college wil de gemeenteraad in de gelegenheid stellen wensen, bedenkingen en aandachtspunten mee te geven voor de inhoud en uitgangspunten van de nog op te stellen samenwerkingsovereenkomst (SOK) met de provincie Noord-Brabant en de betrokken partijen, zodat deze door het college kunnen worden ingebracht bij de totstandkoming van de SOK en de gemeentelijke belangen daarin worden geborgd. Hierbij kan gedacht worden aan onderwerpen zoals ruimtelijke inpassing, participatie, communicatie en de samenwerking tussen gemeente en provincie.

Inleiding

Ons land en daarmee ook onze regio worden geconfronteerd met de gevolgen van netcongestie. Vanaf 1 januari 2027 zal het alleen nog mogelijk zijn om nieuwe aansluitingen te realiseren wanneer extra netcapaciteit gecreëerd wordt, onder andere door netuitbreidingen. Dit treft onder andere de woningbouwopgave, ondernemers die nieuwe of zwaardere aansluiting op het elektriciteitsnet nodig hebben en de doelstellingen van de door de gemeenteraad vastgestelde RES 1.0 en het Regionaal Plan Energiesysteem – West-Brabant Energie in balans (RPE-WBEB).

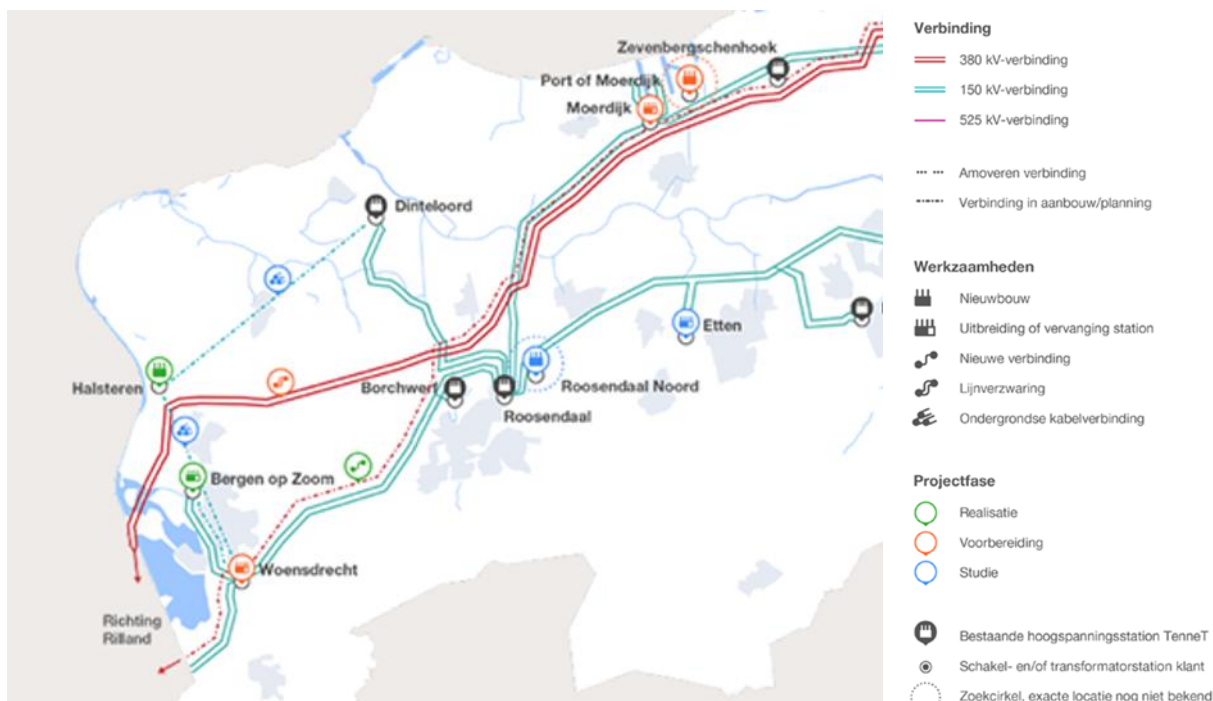
Om de leveringszekerheid in de regio Bergen op Zoom – Steenbergen – Woensdrecht te verbeteren gaat TenneT het netwerk uitbreiden. Concreet verkleint deze netwerkuitbreiding de kans op stroomuitval en het vergroot de transportcapaciteit van elektriciteit in de regio Bergen op Zoom – Steenbergen – Woensdrecht.

TenneT en de provincie Noord-Brabant zijn in overleg gegaan met de gemeenten Bergen op Zoom, Steenbergen en Woensdrecht over de procedure die benodigd is voor de aanleg van deze netuitbreiding.

De gemeenten Bergen op Zoom, Steenbergen en Woensdrecht hebben een brief ontvangen van de provincie Noord-Brabant met de vraag aan het college om advies uit te brengen over het voornemen van de provincie om een projectprocedure te starten voor dit project. Zie bijlage 1. In overleg met de provincie is de deadline van 15 september 2026 opgeschoven naar 9 oktober 2026, om de gemeenten in staat te stellen deze gevoelenspeiling uit te kunnen voeren.

Het project

In de gemeente Bergen op Zoom is een nieuw 380kV hoogspanningsstation¹ gepland. TenneT gaat dit nieuwe hoogspanningsstation door middel van 150kV kabels verbinden met 150kV hoogspanningsstation Woensdrecht en 150kV hoogspanningsstation Dinteloord. Hoe de tracés gaan lopen wordt pas later in het proces duidelijk. In onderstaande verbeelding ziet u de schets vanuit het investeringsplan van TenneT.

Figuur 1: Investeringsplannen TenneT

Hoewel een hoogspanningsstation een herkenbaar ruimtelijk object is, schuilt de planologische uitdaging in dit verband in de verbindingen. Het gaat bij dit project om kilometerslange ondergrondse kabeltracés die als bebouwingsvrije stroken van 10 tot 15 meter breed door onze gemeente en buurgemeenten lopen. Een dergelijk tracé doorkruist talloze percelen, eigendommen en bestemmingsgebieden en is gemeentegrens-overstijgend, waardoor dit planologisch complexe projecten zijn.

Overwegingen college voor verzoek provinciale regie:

- Door de toenemende netcongestie is het noodzakelijk de realisatie van energie-infrastructuur aan te pakken. Hiermee wordt de transportcapaciteit op het elektriciteitsnet vergroot, waardoor toekomstige gemeentelijke ontwikkelingen sneller kunnen beschikken over een nieuwe of zwaardere elektriciteitsaansluiting.

¹ Op dit moment loopt er procedure van bezwaarmakers tegen de vestiging van dit station op de locatie van gemaal De Pals. De implementatie van het tracé is hier mede van afhankelijk.

- Het is een complexe gemeentegrens-overstijgende opgave; dit vraagt om coördinatie. Provinciale regie zorgt voor één gecoördineerde procedure en één integraal proces.
- De gemeenten houden het bevoegd gezag over de uitvoeringsvergunningen, zoals de bouwtechnische vergunning of de aanlegvergunning, van het project.
- Bij een provinciaal projectbesluit is direct duidelijk voor inwoners waar ze terecht kunnen. Er is één loket voor de inspraakprocedure bij de provincie.
- Gelijkwaardige posities van de gemeenten in relatie tot lokale belangen. Bij gemeentelijk bevoegd gezag zal één gemeente op moeten treden als coördinerend gezag. In geval van provinciale regie hebben gemeenten een gelijkwaardige rol.
- Een projectbesluit heeft meer rechtszekerheid voor de planprocedure, doordat slechts één rechtsgang mogelijk is bij de Raad van State, met een uitspraaktermijn van ongeveer zes maanden. Individuele reguliere gemeentelijke trajecten duren twaalf maanden of langer bij de rechter. Tevens voorkomt dit het risico dat individuele gemeentelijke trajecten elkaar tegen spreken.
- De provincie heeft binnen de nieuwe Omgevingswet ervaring met dit soort projecten en heeft de personele capaciteit om dit project uit te voeren.
- De provincie heeft de mogelijkheid om via een projectbesluit dit project planologisch te verankeren. Voor de gemeente ligt dit anders in verband met de in werkingtreding van de nieuwe omgevingswet. Een Buitenplanse Omgevingsplanactiviteit (BOPA) is niet toereikend voor deze procedure.

Borging gemeentelijke belangen in Samenwerkingsovereenkomst

Indien de provincie de regie voert, beoogt het college de gemeentelijke belangen te borgen via een samenwerkingsovereenkomst (SOK) tussen de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Bergen op Zoom, Steenbergen en – afhankelijk van de omvang van het zoekgebied – mogelijk ook Woensdrecht. Met deze raadsmededeling stelt het college de raad in de gelegenheid om aandachtspunten en inzichten mee te geven die kunnen worden meegenomen bij het afsluiten van de SOK.

Om de gemeenteraad een goed beeld te geven bij de inhoud van de SOK, is in bijlage 3 als voorbeeld de SOK van de netuitbreiding Eindhoven-Zuid – Hapert bijgevoegd. In de SOK worden onder andere afspraken gemaakt over:

- het kunnen inbrengen van lokale kennis, aandachtspunten en ruimtelijke belangen bij de uitwerking van het tracé en het projectbesluit;
- betrokkenheid van de gemeente bij de keuze van het voorkeurstracé en de landschappelijke inpassing;
- structurele bestuurlijke en ambtelijke afstemming met provincie en TenneT gedurende het gehele proces;
- afspraken over participatie en communicatie richting inwoners, bedrijven en andere belanghebbenden;
- afspraken over planning, procesregie en samenwerking om vertragingen en geschillen zoveel mogelijk te voorkomen;
- borging van gemeentelijke bevoegdheden voor uitvoeringsvergunningen die niet onder het projectbesluit vallen;
- afspraken over kostenverhaal en vergoeding van gemeentelijke inzet voor zover deze op TenneT kunnen worden verhaald.

In de SOK is ruimte om extra nadruk te leggen op essentiële gemeentelijke belangen. Het college zet zich ervoor in om in de overeenkomst de volgende onderwerpen goed te verankeren:

- Zorgvuldige ruimtelijke inpassing, rekening houdend met de belangen van inwoners, lokale ontwikkelingen, gemeentelijke ambities en projecten. De ruimte in de gemeente is erg schaars.
- Zorgvuldige inpassing ten opzichte van andere energieopgaven. Door de komst van een nieuw hoogspanningsstation is de lokale opgave van Enexis ook groot, deze lokale infrastructuur vraagt ook ruimte. Tevens vraagt de energietransitie om nieuwe infrastructuur, zoals waterstof, CO2 (afvangen en centraal opslaan) en warmte.
- Het college is voornemens om als bijlage van de SOK een communicatieplan mee te nemen; dit zijn afspraken tussen gemeente, provincie en TenneT die dus vooraf worden vastgelegd. Dit om te borgen dat de communicatie verloopt in overeenstemming met gemeentelijk beleid.
- Conform de Omgevingswet is de provincie verplicht om een participatieplan ter inzage te leggen, zodat o.a. inwoners en de gemeenteraad inspraak heeft middels bijvoorbeeld zienswijzen of bezwaren. Er vindt vooraf afstemming plaats met de gemeenten, zodat het participatie plan van dit project aansluit bij het lokale participatiebeleid van de gemeente.
- Een goede ambtelijke en bestuurlijke samenwerking met de provincie om de belangen van de gemeente goed te behartigen.

Alternatief proces

De gemeente Bergen op Zoom kan ervoor kiezen de regie in eigen hand te houden. Wanneer de gemeente het bevoegd gezag op zich zou willen nemen, dan is het voor de hand liggend dat Bergen op Zoom ook het coördinerend gezag op zich neemt en aanspreek punt moet worden voor buurgemeenten richting de provincie. Verder is iedere gemeente wel zelf verantwoordelijk voor de publiekrechtelijke borging in hun eigen omgevingsplannen.

De gemeenten beschikken momenteel over een omgevingsplan via rechtsweg. Iedere gemeente zal die om moeten zetten naar één nieuw integraal omgevingsplan. In de omgevingswet is bepaald dat gemeenten uiterlijk op 1 januari 2032 een omgevingsplan als bedoeld in artikel 2.4 van de Omgevingswet moeten hebben. Deze transitie legt al een aanzienlijke claim op de ambtelijke organisatie.

Het meest waarschijnlijke scenario is dat de regio Bergen op Zoom tegen dezelfde belemmering aanloopt als de regio Eindhoven, dat het wijzigen van een omgevingsplan door elke afzonderlijke gemeente nog niet mogelijk is omdat de integrale omgevingsplannen nog niet tijdig bij alle gemeenten beschikbaar zullen zijn. In dat geval is het alsnog noodzakelijk dat de provincie een projectbesluit neemt.

Wanneer de gemeente Bergen op Zoom als coördinerend gezag zou optreden vervallen een aantal voordelen ten opzichte van regie door de provincie:

- Er is wel coördinatie maar geen integraal proces meer. Iedere gemeente zal dus zelf planologische verankering in hun nieuwe integrale omgevingsplannen moeten borgen.
- De doorlooptijden van procedures zijn langer dan bij een projectbesluit.
- Iedere afzonderlijke procedure bij de gemeente kan via een eigen rechtsgang aangevochten worden. De totale procedure is daardoor kwetsbaarder.
- Bij tegenstrijdige belangen hebben de gemeenten geen gelijkwaardige rol in dit proces ten opzichte van elkaar. Er is dat geval geen hoger bestuursorgaan dat een onafhankelijke afweging kan maken tussen de lokale belangen.
- Energiesysteem-technisch zal de uitrol van het elektriciteitsnet en de netverzwaringen vertraging oplopen, waardoor het langer duurt voor inwoners, ondernemers en ontwikkelaars om aansluitingen te krijgen op het elektriciteitsnet.
- Er kan een verhoogd risico ontstaan op tijdelijke lokale stroomuitval.

Scenario Raad van State – invloed op dit project

Mocht de Raad van State (RvS) besluiten om de huidige geplande locatie voor het hoogspanningsstation af te keuren, dan zal een nieuwe locatie gezocht en onderzocht moeten worden voor het hoogspanningsstation. Dat zal ook betekenen dat de tracés waarover deze raadsmededeling gaat aangepast moeten worden. De precieze consequenties zijn afhankelijk van de status van dit project ten tijde van het RvS besluit. Dit alles zal vooral vertragingen veroorzaken. Op dit moment verwacht TenneT ca. 2031 klaar te zijn met het 380kV Hoogspanningsstation en daarna in de periode tot 2036 wordt deelnet Halsteren gerealiseerd. In eerste instantie zorgt het station ervoor dat er extra capaciteit ontstaat in Zeeland. Wanneer dit is afgerond, wordt ook een deel van het Brabantse net op dit station aangesloten, waarmee deelnet Halsteren wordt gevormd. Dit zorgt voor meer leveringszekerheid én meer capaciteit op het elektriciteitsnet voor de regio Bergen op Zoom. Concreet kan onze regio dus langer last houden van netcongestie wanneer de RvS de huidige locatie afkeurt.

Vervolg

De gevoelens van de raad worden gepeild via deze raadsmededeling. Onder voorbehoud van uw terugkoppeling is het college voornemens om de provincie in oktober 2026 formeel te verzoeken om een projectbesluit te nemen over deze kabeltracés. Nadat de provincie positief besluit over dit verzoek zal de SOK worden opgesteld, waarin het college de gemeentelijke belangen en de wensen van de raad borgt. Na het ondertekenen van deze overeenkomst zal de provincie het initiatief van TenneT in behandeling gaan nemen en zullen de betrokken gemeenten, zowel ambtelijk als bestuurlijk, periodiek in overleg gaan met de provincie en TenneT over het verdere verloop van het project. De gemeenten werken samen met de provincie om lokale kennis en belangen te borgen tijdens dit proces.

TenneT gaat onderzoek doen naar de haalbaarheid van diverse tracévarianten en de grootte van het zoekgebied vaststellen. Hierbij worden lokale belangen meegewogen en denkt de gemeentelijke organisatie mee in tracévarianten. Tevens wordt een participatieplan opgesteld en wordt een Notitie Reikwijdte en Detailniveau opgesteld. De gemeenteraden en de Provinciale Staten worden geïnformeerd.

Mogelijk haalbare tracévarianten worden gepresenteerd aan de omgeving. De omgeving wordt in de gelegenheid gesteld om alternatieve tracés aan te dragen. Deze alternatieven worden beoordeeld. Inwoners en de gemeenteraad hebben op dat moment dus de mogelijkheid zienswijzen te geven. Hoe dit proces er in detail uit gaat zien zal later in het project verder vormgegeven worden.

Wanneer bestuurlijke besluitvorming heeft plaatsgevonden van het voorkeursalternatief, dan zal de provincie de ruimtelijke planprocedure opstarten en het plan via een projectbesluit planologisch borgen.

Nadat de provincie een vergunning heeft verleend ligt het bevoegd gezag voor de uitvoeringsvergunningen bij de individuele gemeenten.

TenneT start bewust nu al de procedure voor deze kabelverbindingen om te komen tot een gelijktijdige uitvoering van de werkzaamheden van het hoogspanningsstation. TenneT heeft deze kabelverbindingen nodig om meer transportcapaciteit te realiseren in de regio. De huidige planning is om deze kabelverbindingen in de periode 2032-2034 gereed hebben.

Informeren gemeenteraad

De gemeenteraad wordt gedurende het proces voorafgaand aan inspraakmomenten geïnformeerd via raadsinformatiebrieven over de stand van zaken van de projectprocedure en de mogelijkheid tot inspraak.

Bijlagen

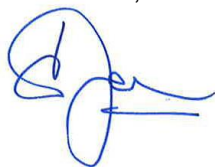
Bijlage 1: Adviesbrief provincie Noord-Brabant

Bijlage 2: Verzoek projectbesluit TenneT

Bijlage 3: Voorbeeld SOK netuitbreiding Eindhoven-Zuid – Hapert

Hoogachtend,
Het College van Burgemeester en Wethouders van Bergen op Zoom,

De secretaris,

mr. C.G. Jacobs

De burgemeester,

drs. M. Mulder MSc.